

Kotitehtävät:

1. Tarkastellaan seuraavia yhteydettömiä kielioppeja:

$$(a) \quad \begin{array}{l} A \rightarrow aAcc \mid B \\ B \rightarrow bBc \mid \varepsilon \end{array} \qquad (b) \quad S \rightarrow +S- \mid SS \mid \varepsilon$$

Anna edellisen kieliopin mukainen johto lauseelle $abccc$ ja jälkimmäisen kieliopin mukainen johto lauseelle $++-+-+--+-$. Kuvaile molempien kielioppien tuottamat kielet lyhyesti sanallisesti.

2. Merkkijono w on *palindromi*, jos $w = w^R$. (Esimerkiksi “SAIPPUAKAUPPIAS”, “RETKIDIKTER”, “AUTIOITUA”, ks. http://www.hiljaiset.sci.fi/bands/avs/pali_alk.htm.) Tarkastellaan tässä aakkoston $\{a, b\}$ palindromien muodostamaa kieltä

$$\text{PAL} = \{w \in \{a, b\}^* \mid w = w^R\}.$$

Laadi kielen PAL tuottava yhteydetön kielioppi. (*Vihje:* Huomaa, että merkkijono $w \in \text{PAL}$, jos ja vain jos se on muotoa $w = uXu^R$, missä $X = a, b$ tai ε .)

3. Tarkastellaan seuraavaa, listarakenteita tuottavaa kielioppia:

$$S \rightarrow (S) \mid S, S \mid a.$$

- (a) Anna kieliopin mukaiset vasen ja oikea johto sekä jäsennyyspuu lauseelle “ $(a, (a))$ ”.
(b) Osoita, että kielioppi on moniselitteinen.
(c) Laadi kieliopin kanssa ekvivalentti (samat merkkijonot tuottava) yksiselitteinen kielioppi.

Demonstraatiotehtävät:

4. Osoita, että yhteydettömien kielten luokka on suljettu yhdiste-, katenaatio- ja sulkeumaoperaatioiden suhteen, so. jos kielet $L_1, L_2 \subseteq \Sigma^*$ ovat yhteydettömiä, niin samoin ovat myös kielet $L_1 \cup L_2$, L_1L_2 ja L_1^* .
5. Laadi yhteydetön kielioppi, joka tuottaa kaikki seuraavan esimerkin tapaiset, yksinkertaisista sisäkkäisistä **for**-silmukoista, **begin**- ja **end**-sulkeilla kootuista lauseista ja alkeisoperaatioista **a** rakentuvat “ohjelmat”:

```
a;  
for 3 times do  
begin  
  for 5 times do a;  
  a; a  
end.
```

Silmukkalaskureiden voit olettaa olevan kokonaislukuja väliltä $0, \dots, 9$.

6. (a) Osoita, että seuraava yhteydetön kielioppi on moniselitteinen:

$$\begin{array}{l} S \rightarrow \text{if } b \text{ then } S \\ S \rightarrow \text{if } b \text{ then } S \text{ else } S \\ S \rightarrow s. \end{array}$$

- (b) Muodosta (a)-kohdan kieliopin kanssa ekvivalentti, so. saman kielen tuottava yksiselitteinen kielioppi. (*Vihje:* Ota käyttöön uudet välitteet B ja U , joista ensimmäinen tuottaa vain “tasapainoisia” ja jälkimmäinen vain “tasapainottomia” **if-then-else**-jonoja.)